

DOKĄD ZMIERZA ŚWIAT?

Warszawa, marzec 2003 r.

W lutym 2003 r. TNS OBOP zbadał, co Polacy myślą o świecie, o ludziach, o kontrowersyjnych nowych sposobach życia, obyczajach i zachowaniach, przez jednych uważanych za składniki postępu, a przez drugich – za objawy upadku. Okazało się, że:

- 64% badanych uważa, że świat idzie w złą, a tylko 17%, że idzie w dobrą stronę.
- 66% badanych uważa, że ludzie są coraz gorsi, a tylko 4%, że są coraz lepsi.
- Spośród uwzględnionych nowych sposobów życia, obyczajów i zachowań najpowszechniej akceptowane jest stosowanie środków antykoncepcyjnych (69%), a najpowszechniej potępiane są „małżeństwa” homoseksualne (82%).
- Liberalny stosunek do norm społecznych, wyrażony stopniem akceptacji nowych praktyk życiowych częściej występuje wśród ludzi wykształconych, młodych i zamieszkałych w miastach.

TNS OBOP

ul. Dereniowa 11, 02 776 Warszawa

tel: (48 22) 648 2044 (-46), 644 9995 fax: (48 22) 644 9947 e-mail: obop@obop.pl; www.obop.pl

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła.

Badania opinii zwykle dotyczą publicznie żywych kwestii bieżących, najczęściej politycznych. W sondażu TNS OBOP z lutego 2003 r. zbadano, co Polacy myślą o sprawach fundamentalnych - o świecie, o ludziach, o kontrowersyjnych „innovacjach” życiowych, nowych sposobach życia, obyczajach i zachowaniach, przez jednych uważanych za składniki postępu, a przez drugich – rozkładu. Raport zawiera wyniki tego badania¹.

W DOBRĄ CZY ZŁĄ STRONĘ?

Być może najbardziej ogólnym pytaniem, jakie można ludziom zadać, jest pytanie „Czy ogólnie biorąc, świat idzie w dobrą czy złą stronę?”. Zadano to pytanie i uzyskano następujące odpowiedzi:

KAŻDY Z NAS ZASTANAWIA SIĘ CZASEM NAD SWOIM ŻYCIEM, NAD LUDŹMI I NAD ŚWIATEM. JAK PAN(I) MYŚLI, CZY, OGÓLNIE BIORĄC, ŚWIAT IDZIE W DOBRĄ CZY W ZŁĄ STRONĘ?	
zdecydowanie w dobrą stronę	1%
raczej w dobrą stronę	16%
świat jest zawsze taki sam	14%
raczej w złą stronę	49%
zdecydowanie w złą stronę	15%
trudno powiedzieć	5%

Zwraca uwagę, że:

1. Ludzie, z niewielkimi wyjątkami (5%) mają wyrobione zdanie w badanej sprawie.
2. Bardzo mała (14%) część badanych jest zdania, że „świat jest zawsze taki sam”.

¹ Badanie przeprowadzono w dniach 8 - 9.02.2003 r. na reprezentatywnej losowej próbie mieszkańców Polski powyżej 15 roku życia. Zrealizowano 1001 wywiadów. Maksymalny błąd statystyczny wynosi +/- 3,0% przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

3. Pesymizm w całościowym poglądzie na świat występuje wielokrotnie częściej niż optymizm (64% i 17%).

* * *

Jeszcze bardziej pesymistyczny jest pogląd na ludzi - wyrażony odpowiedziami na pytanie „A jak Pan(i) myśli, czy, ogólnie biorąc, ludzie są coraz lepsi, tacy sami jak zawsze, czy coraz gorsi?”. Tylko 4 proc. badanych uważa, że ludzie są coraz lepsi, mniej niż 1% zdecydowanie sądzi, że są coraz lepsi.

A JAK PAN(I) MYŚLI, CZY, OGÓLNIE BIORĄC, LUDZIE SĄ CORAZ LEPSI, TACY SAMI JAK ZAWSZE, CZY CORAZ GORSI?	
zdecydowanie są coraz lepsi	0%
raczej są coraz lepsi	4%
ludzie są zawsze tacy sami	27%
raczej są coraz gorsi	50%
zdecydowanie są coraz gorsi	16%
trudno powiedzieć	3%

Badanie zróżnicowania tych poglądów wykazało, że wraz z **wiek**iem spada optymizm, a rośnie pesymizm; pokazano to w tabeli. Można to tłumaczyć własnymi doświadczeniami życiowymi, ale tłumaczenie to ma swoje granice, skoro nawet wśród nastolatków (15-19) wyraźnie przeważa pogląd, że świat idzie w złą stronę, a ludzie są coraz gorsi (57 proc. coraz gorsi, 7 proc. coraz lepsi). Widocznie ten uogólniony pesymizm jest cechą klimatu społecznego i młodzi ludzie w toku dorastania i socjalizacji przyjmują go wraz z innymi „przedstawieniami zbiorowymi”.

Wiek	CZY ŚWIAT IDZIE W DOBRĄ CZY W ZŁĄ STRONĘ?			
	w dobrą	jest taki sam	w złą	trudno powiedzieć
15-19 lat	33%	13%	48%	6%
20-29 lat	19%	17%	61%	3%
30-39 lat	22%	14%	62%	2%
40-49 lat	10%	12%	71%	7%
50-59 lat	16%	12%	69%	3%
60 lat i więcej	10%	16%	65%	9%

Wiek	CZY LUDZIE SĄ CORAZ LEPSI CZY CORAZ GORSI?			
	coraz lepsi	są tacy sami	coraz gorsi	trudno powiedzieć
15-19 lat	7%	32%	57%	4%
20-29 lat	6%	22%	69%	3%
30-39 lat	6%	29%	63%	2%
40-49 lat	3%	27%	68%	2%
50-59 lat	4%	29%	64%	3%
60 lat i więcej	4%	24%	68%	4%

Wykształcenie, ale dopiero wyższe, działa w przeciwną stronę. Wśród osób z wykształceniem wyższym pesymistów jest wyraźnie mniej niż w pozostałych grupach wykształcenia, ale nawet wśród nich pesymizm króluje. Wśród osób z wyższym wykształceniem optymistów w poglądzie na ludzi jest 7 proc., a pesymistów 51 proc. Wśród pozostałych kategorii optymistów jest 4-5 proc., zaś pesymistów 67 proc.

IDZIE NOWE

Zbadano też stosunek ogółu Polaków do nowych, i kontrowersyjnych sposobów życia, obyczajów i zachowania. Tym określeniem objęto stosowanie środków antykoncepcyjnych, prawo dzieci do oskarżania rodziców, konkubin, prawo kobiet do przerywania ciąży, eutanazję, wyświęcanie kobiet na księży i małżeństwa homoseksualne.

NA ŚWIECIE POJAWIAJĄ SIĘ NOWE SPOSOBY ŻYCIA, OBYCZAJE I ZACHOWANIA. CZY PAN(I) UWAŻA JE RACZEJ ZA COŚ ZASADNICZO DOBREGO CZY RACZEJ ZA COŚ ZASADNICZO ZŁEGO?			
	coś zasadniczo dobrego	coś zasadniczo złego	trudno powiedzieć
środki antykoncepcyjne	69%	16%	15%
prawo dzieci do oskarżania rodziców za złe traktowanie	56%	31%	13%
konkubin, życie razem bez formalnego ślubu	43%	44%	13%
prawo kobiet do przerywania ciąży	38%	45%	17%
skracanie życia nieuleczalnie chorych na ich żądanie	34%	47%	19%
wyświęcanie kobiet na księży	17%	67%	16%
małżeństwa ludzi o tej samej płci	8%	82%	10%

Rozkłady odpowiedzi na to pytanie nie pokazują po prostu, co w społeczeństwie jest *najmocniej* akceptowane i *najmocniej* potępiane. Pokazują one natomiast skalę, w jakiej praktyki te są akceptowane, a w jakiej – odrzucane. W tym i tylko tym sensie **konkubin** jest najbardziej kontrowersyjną sprawą w społeczeństwie, gdyż jego ocena dzieli je na dwie prawie równe części. Stosowanie **środków antykoncepcyjnych** jest natomiast najpowszechniej akceptowane (69 proc. do 16 proc.). Najbardziej zgodne jest społeczeństwo w potępieniu **małżeństw homoseksualnych** (82 proc. do 8 proc.).

Pytanie, czy akceptacja lub odrzucenie wszystkich tych nowych sposobów życia, obyczajów i zachowań ma jakiś wspólny wymiar. Przyjmujemy, że ma i nazwiemy go wymiarem „liberalizm - konserwatyzm”, bez wiązania z tymi terminami jakichkolwiek ocen, pozytywnych i negatywnych. Liberalizm akcentuje prawo do wyboru i eksperymentowania z normami społecznymi. Konserwatyzm akcentuje nienaruszalność istniejących podstaw życia zbiorowego i obowiązki wobec wspólnoty. Gdzie, w jakich segmentach społeczeństwa skupiają się ludzie o jednej i o drugiej orientacji?

Aby odpowiedzieć na to pytanie, dla każdego badanego wyliczono liczbę praktyk przez niego akceptowanych (0-7) i liczbę praktyk przez niego odrzucanych (0-7). Liczby te były miarami natężenia orientacji liberalnej i orientacji konserwatywnej. Przyjęto upraszczające założenie, że akceptacja każdej praktyki liczy się tak samo i tak samo liczy się odrzucenie każdej praktyki. W tabelach pokazano natężenie obu orientacji w grupach wieku, wykształcenia i miejsca zamieszkania. Zależności łatwo dostrzec porównując skrajne natężenia obu orientacji w skrajnych kategoriach zmiennych warunkujących (zaznaczono je czcionką **pogrubioną**).

Osoby o orientacji liberalnej nieco częściej można spotkać wśród ludzi młodych, wyraźnie częściej wśród ludzi dobrze wykształconych i zamieszkałych w miastach. Osoby o orientacji konserwatywnej – wśród ludzi starszych (60+), słabo wykształconych i zamieszkałych na wsi. Czynnikiem, który wpływa na orientację „liberalizm – konserwatyzm” najsilniej, jest wykształcenie.

		Liczba praktyk akceptowanych			
		0	1-2	3-5	6-7
Ogółem		15	36	41	8
Wiek	15-19 lat	8	39	44	9
	20-29 lat	7	31	48	14
	30-39 lat	11	28	53	8
	40-49 lat	10	37	44	9
	50-59 lat	12	42	40	6
	60 lat i więcej	35	41	24	0
Wykształcenie	podstawowe	23	42	31	4
	zasadnicze zawodowe	12	38	43	7
	średnie	11	32	47	10
	wyższe	10	29	51	10
Miejsce zamieszkania	wieś	19	43	34	4
	miasta do 20 tys.	11	35	44	10
	miasta 20-100 tys.	17	30	47	6
	miasta 100-500 tys.	13	28	46	13
	miasta powyżej 500 tys.	8	35	45	12

Dane w proc.

Podobną, lecz „odwrotną” tabelę można zbudować dla odrzucania nowych sposobów życia, praktyk i zachowań.

		Liczba praktyk odrzucanych			
		0	1-2	3-5	6-7
Ogółem		7	31	47	15
Wiek	15-19 lat	14	33	43	10
	20-29 lat	10	40	45	5
	30-39 lat	11	31	48	10
	40-49 lat	4	35	50	11
	50-59 lat	5	33	43	19
	60 lat i więcej	4	14	50	32
Wykształcenie	podstawowe	7	22	49	22
	zasadnicze zawodowe	6	28	50	16
	średnie	8	37	45	10
	wyższe	11	38	42	9
Miejsce zamieszkania	wieś	4	25	53	18
	miasta do 20 tys.	6	36	48	10
	miasta 20-100 tys.	9	33	43	15
	miasta 100-500 tys.	10	36	42	12
	miasta powyżej 500 tys.	13	29	43	15

Dane w proc.

Generalnie jednak, zależności między położeniem społecznym a orientacją liberalną i konserwatywną są słabe. W jakimś stopniu wynika to z tego, że badanie jest mało wyrafinowane. Przede wszystkim dzieje się tak dlatego, że poglądy moralne kształtują się pod wpływem indywidualnych doświadczeń niezależnych od położenia społecznego.

GOSPODARSTWIE	401 - 700 zł	1	12	14	53	15	5	192
	701 zł i więcej	0	19	13	49	13	5	168
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	2	26	11	46	12	4	159
	centrolewicowe	1	20	15	58	6		89
	centroprawicowe		24	13	44	15	4	60
	prawicowe		12	14	52	18	3	168
	trudno powiedzieć	1	13	15	48	16	7	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	4	35	16	39	4	2	181
	zły	1	11	13	52	19	5	696
	trudno powiedzieć		19	17	47	7	10	119

KAŻDY Z NAS ZASTANAWIA SIĘ CZASEM NAD SWOIM ŻYCIEM, NAD LUDŹMI I NAD ŚWIATEM. JAK PAN(I) MYŚLI, CZY, OGÓLNIIE BIORĄC, ŚWIAT IDZIE W DOBRĄ, CZY W ZŁĄ STRONĘ?

		ODPOWIEDZI W PROC.				LICZBA OSÓB
		w dobrą stronę	świat jest zawsze taki sam	w złą stronę	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		17	14	64	5	1000
PŁEĆ	mężczyźni	19	15	63	3	480
	kobiety	16	13	64	7	520
WIEK	15 - 19 lat	33	13	48	6	105
	20 - 29 lat	19	17	61	3	195
	30 - 39 lat	22	14	62	2	158
	40 - 49 lat	10	12	71	7	195
	50 - 59 lat	16	12	69	3	141
	60 i więcej lat	10	16	65	9	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	16	14	65	5	300
	zasadnicze zawodowe	12	14	68	6	239
	średnie i pomaturalne	18	15	61	6	354
	wyższe i licencjat	27	12	60	1	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	18	12	65	5	369
	miasta do 20 tys.	20	13	64	4	124
	miasta 20-100 tys.	13	18	64	5	199
	miasta 100-500 tys.	12	17	65	6	189
	miasta pow. 500 tys.	26	10	58	6	120
GRUPA SPOŁECZNO- ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	28	13	58	1	68
	prywatni przedsiębiorcy	20	15	59	6	28
	pracownicy administracji i usług	18	12	67	4	114
	robotnicy	12	15	71	1	127
	rolnicy	4		83	12	44
	gospodynie domowe	26	23	45	6	41
	emeryci	12	15	65	8	201
	renciści	10	15	68	8	89
	uczniowie i studenci	27	13	54	6	154
	bezrobotni	18	17	62	2	133

SAMOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	26	19	53	2	122
	średnia	17	15	62	5	570
	zła	14	10	71	5	295
DOCHÓD NA OSOBE W GOSPODARSTWIE	do 250 zł	16	16	63	5	477
	251 - 400 zł	23	10	63	4	163
	401 - 700 zł	14	14	67	5	192
	701 zł i więcej	19	13	63	5	168
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	28	11	57	4	159
	centrolewicowe	21	15	64		89
	centroprawicowe	24	13	59	4	60
	prawicowe	12	14	70	3	168
	trudno powiedzieć	14	15	64	7	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	39	16	43	2	181
	zły	11	13	71	5	696
	trudno powiedzieć	19	17	54	10	119

A JAK PAN(I) MYŚLI, CZY, OGÓLNIEM BIORĄC, LUDZIE SĄ CORAZ LEPSI, TACY SAMI JAK ZAWSZE, CZY CORAZ GORSI?

		ODPOWIEDZI W PROC.					LICZBA OSÓB	
		zdecydowanie są coraz lepsi	raczej są coraz lepsi	ludzie są zawsze tacy sami	raczej są coraz gorsi	zdecydowanie są coraz gorsi		trudno powiedzieć
OGÓLEM		0	4	27	50	16	3	999
PŁEĆ	mężczyźni	0	5	29	47	15	3	479
	kobiety	0	4	25	52	16	3	520
WIEK	15 - 19 lat		7	32	44	13	4	105
	20 - 29 lat		6	22	58	11	3	195
	30 - 39 lat	1	5	29	48	15	2	158
	40 - 49 lat	1	2	27	53	15	2	195
	50 - 59 lat	1	3	29	43	21	3	140
	60 i więcej lat	0	4	24	47	21	4	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe		5	24	48	19	3	299
	zasadnicze zawodowe	1	3	27	48	19	2	239
	średnie i pomaturalne	0	4	25	54	13	4	354
	wyższe i licencjat	2	5	40	41	10	2	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	1	2	25	52	17	3	368
	miasta do 20 tys.		4	23	56	16	1	124
	miasta 20-100 tys.	1	3	29	46	17	4	199
	miasta 100-500 tys.	0	5	27	54	11	3	189
	miasta pow. 500 tys.	0	13	32	35	17	4	120
	kierownicy, specjaliści	3	4	47	35	7	4	68
	prywatni przedsiębiorcy		8	43	40	8	1	28
	pracownicy							

GRUPA SPOŁECZNO-ZAWODOWA	administracji i usług		2	22	58	17	1	114
	robotnicy		4	19	56	17	3	127
	rolnicy		1	24	52	22		44
	gospodynie domowe		5	35	49	8	4	41
	emeryci	1	3	24	47	21	4	201
	renciści		3	25	47	24	1	88
	uczniowie i studenci		6	31	50	8	5	154
	bezrobotni	1	5	23	51	17	2	133
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra		8	39	45	8	1	122
	średnia	0	5	28	52	11	4	569
	zła	1	1	21	47	28	2	295
DOCHÓD NA OSOBĘ W GOSPODARSTWIE	do 250 zł	0	4	27	52	14	3	477
	251 - 400 zł		5	20	49	22	4	163
	401 - 700 zł	1	5	27	50	15	2	192
	701 zł i więcej	1	4	31	44	17	3	167
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	1	5	26	49	16	4	158
	centrolewicowe		7	38	40	13	2	89
	centroprawicowe	3		29	49	15	4	60
	prawicowe		4	24	52	18	3	168
	trudno powiedzieć	0	4	26	51	16	3	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	1	12	39	40	6	2	181
	zły	0	3	23	53	18	3	695
	trudno powiedzieć		3	30	45	15	7	119

A JAK PAN(I) MYŚLI, CZY, OGÓLNIEM BIORĄC, LUDZIE SĄ CORAZ LEPSI, TACY SAMI JAK ZAWSZE, CZY CORAZ GORSI?

		ODPOWIEDZI W PROC.				LICZBA OSÓB
		są coraz lepsi	ludzie są zawsze tacy sami	są coraz gorsi	trudno powiedzieć	
OGÓŁEM		4	27	66	3	999
PŁEĆ	mężczyźni	5	29	63	3	479
	kobiety	5	25	68	3	520
WIEK	15 - 19 lat	7	32	57	4	105
	20 - 29 lat	6	22	69	3	195
	30 - 39 lat	6	29	63	2	158
	40 - 49 lat	3	27	68	2	195
	50 - 59 lat	4	29	64	3	140
	60 i więcej lat	4	24	68	4	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	5	24	67	3	299
	zasadnicze zawodowe	4	27	67	2	239
	średnie i pomaturalne	4	25	67	4	354
	wyższe i licencjat	7	40	51	2	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	3	25	69	3	368
	miasta do 20 tys.	4	23	72	1	124
	miasta 20-100 tys.	4	29	64	4	199

	miasta 100-500 tys.	5	27	65	3	189
	miasta pow. 500 tys.	13	32	52	4	120
GRUPA SPOŁECZNO-ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	7	47	42	4	68
	prywatni przedsiębiorcy	8	43	48	1	28
	pracownicy administracji i usług	2	22	75	1	114
	robotnicy	4	19	74	3	127
	rolnicy	1	24	75		44
	gospodynie domowe	5	35	57	4	41
	emeryci	4	24	68	4	201
	renciści	3	25	70	1	88
	uczniowie i studenci	6	31	58	5	154
	bezrobotni	6	23	69	2	133
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	8	39	52	1	122
	średnia	6	28	63	4	569
	zła	2	21	75	2	295
DOCHÓD NA OSOBE W GOSPODARSTWIE	do 250 zł	4	27	65	3	477
	251 - 400 zł	5	20	71	4	163
	401 - 700 zł	6	27	65	2	192
	701 zł i więcej	4	31	61	3	167
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	6	26	64	4	158
	centrolewicowe	7	38	53	2	89
	centroprawicowe	3	29	64	4	60
	prawicowe	4	24	69	3	168
	trudno powiedzieć	5	26	67	3	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	13	39	47	2	181
	zły	3	23	71	3	695
	trudno powiedzieć	3	30	60	7	119

ORIENTACJA LIBERALNA - AKCEPTACJA PRAKTYK

		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		nie akceptują żadnych	akceptują jedną - dwie	akceptują trzy - pięć	akceptują sześć - siedem	
OGÓŁEM		15	36	41	8	1001
PŁEĆ	mężczyźni	14	37	41	8	480
	kobiety	16	35	42	7	521
WIEK	15 - 19 lat	8	39	44	9	105
	20 - 29 lat	7	31	48	14	195
	30 - 39 lat	11	28	53	8	158
	40 - 49 lat	10	37	44	9	195
	50 - 59 lat	12	42	40	6	141
	60 i więcej lat	35	41	24	0	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	23	42	31	4	300
	zasadnicze zawodowe	12	38	43	7	239
	średnie i pomaturalne	11	32	47	10	355

	wyższe i licencjat	10	29	51	10	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	19	43	34	4	369
	miasta do 20 tys.	11	35	44	10	124
	miasta 20-100 tys.	17	30	47	6	200
	miasta 100-500 tys.	13	28	46	13	189
	miasta pow. 500 tys.	8	35	45	12	120
GRUPA SPOŁECZNO- ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	4	30	53	13	68
	prywatni przedsiębiorcy		11	74	15	28
	pracownicy administracji i usług	7	33	52	9	114
	robotnicy	8	35	48	9	127
	rolnicy	23	49	27		44
	gospodynie domowe	13	35	40	12	41
	emeryci	33	41	24	2	201
	renciści	25	34	38	3	90
	uczniowie i studenci	9	35	43	13	154
	bezrobotni	6	38	47	9	133
SAMOOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	5	31	49	15	122
	średnia	16	35	42	7	570
	zła	18	40	37	6	295
DOCHÓD NA OSOBE W GOSPODARSTWIE	do 250 zł	17	38	38	8	477
	251 - 400 zł	9	30	55	6	163
	401 - 700 zł	16	36	40	8	192
	701 zł i więcej	15	36	40	8	168
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	8	26	55	10	159
	centrolewicowe	6	26	55	13	89
	centroprawicowe	10	41	47	2	60
	prawicowe	18	47	31	4	169
	trudno powiedzieć	18	36	38	8	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	11	32	45	12	181
	zły	15	38	40	7	696
	trudno powiedzieć	20	28	45	6	119

ORIENTACJA KONSERWATYWNA - ODRZUCANIE PRAKTYK

		DANE W PROC.				LICZBA OSÓB
		nie odrzucają żadnych	odrzucają jedną - dwie	odrzucają trzy - pięć	odrzucają sześć - siedem	
OGÓŁEM		7	31	47	15	1001
PŁEĆ	mężczyźni	7	32	47	14	480
	kobiety	8	29	48	16	521
WIEK	15 - 19 lat	14	33	43	10	105
	20 - 29 lat	10	40	45	5	195
	30 - 39 lat	11	31	48	10	158
	40 - 49 lat	4	35	50	11	195

	50 - 59 lat	5	33	43	19	141
	60 i więcej lat	4	14	50	32	205
WYKSZTAŁCENIE	podstawowe	7	22	49	22	300
	zasadnicze zawodowe	6	28	50	16	239
	średnie i pomaturalne	8	37	45	10	355
	wyższe i licencjat	11	38	42	9	107
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	wieś	4	25	53	18	369
	miasta do 20 tys.	6	36	48	10	124
	miasta 20-100 tys.	9	33	43	15	200
	miasta 100-500 tys.	10	36	42	12	189
	miasta pow. 500 tys.	13	29	43	15	120
GRUPA SPOŁECZNO-ZAWODOWA	kierownicy, specjaliści	9	42	43	5	68
	prywatni przedsiębiorcy	8	39	53		28
	pracownicy administracji i usług	8	37	44	10	114
	robotnicy	4	44	45	7	127
	rolnicy	1	20	61	18	44
	gospodynie domowe	12	27	53	8	41
	emeryci	5	14	49	32	201
	renciści	5	20	52	24	90
	uczniowie i studenci	14	38	40	8	154
	bezrobotni	8	32	48	12	133
SAMOCENA SYTUACJI MATERIALNEJ	dobra	8	39	45	8	122
	średnia	8	30	47	15	570
	zła	6	27	49	19	295
DOCHÓD NA OSOBE W GOSPODARSTWIE	do 250 zł	7	28	50	15	477
	251 - 400 zł	4	38	45	14	163
	401 - 700 zł	9	26	49	16	192
	701 zł i więcej	9	37	39	15	168
POGLĄDY POLITYCZNE	lewicowe	7	49	36	8	159
	centrolewicowe	7	34	53	7	89
	centroprawicowe	7	17	63	13	60
	prawicowe	6	23	41	30	169
	trudno powiedzieć	8	28	50	14	525
OCENA KIERUNKU ZMIAN W KRAJU	dobry	6	36	47	11	181
	zły	7	28	48	16	696
	trudno powiedzieć	9	35	41	15	119